

قانون

راجع به

ممنوعیت مداخله

وزرا و نمایندگان مجلسین و

کارمندان در معاملات دولتی

و کشوری مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲

قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی

مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۷

مدرس : احمد بیابانی

www.Karzila.com

فهرست مطالب ، ارجاعات و منابع مطالعاتی بخش اول :

- قانون راجع به ممنوعیت مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲
- بخشنامه شماره ۶۵۶۰۷۹ مورخ ۱۳۹۵/۵/۱۶ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
- نظریه حقوقی در خصوص قانون منع مداخله ، شماره نظر ۱۰۵۳۵۳/۷۵۱۰
- فرم تعهد به عدم شمول قانون منع مداخله
- رای هیأت عمومی دیوان عدالت اداری طی دادنامه ۳۵۷-۳۵۸ بابت ابطال بخشنامه شماره ۳۶۸/۱/۱۰۲ مورخ ۱۳۷۷/۵/۲۶ سازمان نوسازی ، توسعه و تجهیز مدارس کشور

هدف قانون منع مداخله

**جلوگیری از اعمال نفوذ احتمالی کارکنان و مدیران مربوطه
در معاملات مدنظر این قانون
به منظور**

**ایجاد تقارن و فرصت مساوی برای همه اشخاص جهت شرکت در معاملات
مذکور در این قانون**

نکته : کارکنان و مدیران دولتی ، مراکز عمومی و شهرداری ها می
توانند با استفاده از رانت اطلاعاتی و اعمال نفوذ ، شانس موفقیت
دیگر شرکت کنندگان در معاملات مذکور را از بین برده یا کاهش
دهند .

سه رکن ممنوعیت

چه اشخاصی
از انجام کدام اقدامات
با چه اشخاصی
منع شده اند؟

اقدامات منع شده :

بعضی معاملات
داوری در دعاوی

منع شدگان :

کارزیا

- وزیران و معاونین و نمایندگان مجلس
- شهرداران و نمایندگان شورای شهر
- کارمندان و صاحب منصبان کشوری و لشگری
- کارمندان و مسئولین شهرداری ها و دستگاه های وابسته به آنها
- کارکنان هر شخص حقوقی که اکثریت سهام یا منافع اش یا مدیریت یا اداره یا نظارت آن متعلق به دولت و یا شهرداری ها و یا دستگاه های وابسته به آنها باشد.
- اشخاصی که از دولت یا مجلس یا موسسات فوق دریافتی مستمر دارند . (بغیر از حقوق بازنشستگی)
- کارکنان و مدیران بنگاه های خیریه ای که از دولت یا شهرداری ها کمک مستمر دریافت می کنند.
- شرکتها و موسساتی که حداقل پنج درصد از سهام یا سرمایه یا منافع شان متعلق به یک نفر از اشخاص فوق الذکر باشد.
- (و شرکتهای وابسته ای که اکثریت سهام یا سرمایه یا منافع اش متعلق به اینگونه شرکتهاست حتا اگر رایگان کارکنند)

کارکنان با چه نوع رابطه استخدامی ، مشمول قانون منع مداخله می شوند؟

✓ بعضی صاحب نظران ، فقط کارمندان رسمی را مشمول قانون منع مداخله می دانند.

ادله: باتوجه به اینکه در متن لایحه صرفاً به کارکنان و کارمندان دولت یا دستگاههای وابسته به دولت اشاره گردیده است و باتوجه به اصل تفسیر مضیق در حقوق کیفری، افراد مشمول قانون کار شاغل در ادارات دولتی از شمول این لایحه خارج بوده و در صورتیکه در یک معامله دولتی شرکت نمایند مجرم شناخته نمیشوند.

✓ بعضی هم (به استناد بند ۵ از ماده ۱ قانون مذکور) تمامی انواع قراردادها از جمله رسمی ، پیمانی ، قراردادی ، حق الزحمه ای را مشمول قانون منع مداخله می دانند.

ادله: بند ۵ : اشخاصی که به نحوی از انحاء از خزانه دولت یا مجلسین یا موسسات مذکور در بالا حقوق یا مقرری یا حق الزحمه یا پاداش یا امثال آن به طور مستمر (به استثناء حقوق بازنشستگی و وظیفه و مستمری قانونی) دریافت می کنند .

معاملات ممنوعه :

- ❖ مقاطعه کاری (به استثنای معاملات محصولات کشاورزی ولو این که از طریق مقاطعه انجام شود)
- ❖ حق العمل کاری
- ❖ اکتشاف و استخراج و بهره برداری (به استثنای معادن طبقه اول مندرج در قانون معادن و همچنین نمک طعام که معادن مذکور در ملک شخصی آنها واقع است)
- ❖ قرارداد نقشه برداری و قرارداد نقشه کشی و نظارت در اجرای آن
- ❖ قرارداد مطالعات و مشاورات فنی و مالی و حقوقی
- ❖ شرکت در مزایده و مناقصه
- ❖ خرید و فروش هایی که باید طبق قانون محاسبات عمومی با مناقصه و یا مزایده انجام شود هر چند به موجب قوانین دیگر از مناقصه و مزایده استثناء شده باشد.

معاملات اجناس و کالاهای انحصاری دولت و امور مطبوعاتی دولت و شهرداریها موضوع این قانون مستثنی است.

ماده ۱ - مواد معدنی موجود در روی زمین یا زیر زمین از نظر اکتشاف و استخراج به طبقات دوگانه زیرین تقسیم می‌شوند.

طبقه اول - مواد معدنی که معمولاً به مصرف کارهای ساختمانی یا زراعتی می‌رسند مانند سنگ گچ - سنگ آهک - سنگهای ساختمانی - سنگ مرمر - خاک رس - ماسه و امثال آن.

طبقه دوم - عبارتند از مواد زیر:

الف - معادن فلزات مانند آهن - کرم - مانکاتر - نیکل - کبالت - مس انتیمون - قلع - روی - جیوه و سرب و غیره.

ب - نیترا آنها - فسفاتها - نمک طعام - نمکهای قلیایی - براتها - مانیزی و نمکهای نظیر آن و غیره.

ج - سوختههای جامد از قبیل ذغال سنگ - لینییت و تورب و امثال آن.

د - مواد معدنی دیگری که در طبقات بالا نوشته نشده مانند خاک سرخ - گوگرد - پنبه نسوز - خاک نسوز - آبهای معدنی.

تبصره - نسبت به موادی که نامبرده نشده و از حیث طبقه‌بندی مورد تردید واقع شود بر حسب پیشنهاد وزارت پیشه و هنر و تصویب‌نامه هیأت وزیران طبقه آن معلوم خواهد شد.

طرف های **ممنوعه** برای معامله و دآوری

- ✓ مجلس
- ✓ دولت و دستگاه های وابسته
- ✓ شهرداری و دستگاه های وابسته
- ✓ تمامی اشخاص حقوقی ای که اکثریت سهام یا منافع آن متعلق به دولت و شهرداری است
- ✓ تمامی اشخاص حقوقی ای که توسط دولت یا شهرداری مدیریت ، اداره یا نظارت می شوند
- ✓ بنگاه های خیریه ای که از دولت یا شهرداری ها کمک مستمر دریافت می دارند.

تعاریف:

شرکت دولتی:

طبق بند (ج) ماده ۱ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵

طبق ماده ۴ قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶

طبق ماده ۴ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶

واحد سازمانی که با اجازه قانون تشکیل و بیش از پنجاه درصد سرمایه آن متعلق به دولت باشد.

شرکت وابسته به دولت :

طبق نظریه شماره ۷/۱۶۲۵ مورخ ۱۳۹۱/۸/۶ اداره کل حقوقی قوه قضاییه در خصوص پرونده کلاسه
۹۱-۱۱۸-۱۰۹۶

شرکت هایی هستند که به کمک مستمر دولت اداره می شوند.

تبصره ۱ ماده ۱

اگر یکی از منع شدگان
در مجموعه های ذکر شده در این قانون ، وزیر یا معاون یا مدیر
باشد ؛
اقرباء او نمی توانند با آن مجموعه وارد معامله یا داوری شوند .

(چه بطور شخصی یا از طریق شرکتهایی که حداقل پنج درصد از سهام یا سرمایه یا منافع شان متعلق به یک نفر
از اقرباء بوده ، یا شرکتهای وابسته ای که اکثریت سهام یا سرمایه یا منافع اش متعلق به اینگونه شرکتهاست و
یا در آنها دارای سمت باشند)

مصادیق اقرباء : پدر و مادر و برادر و خواهر و زن یا شوهر و اولاد بلافصل و عروس و داماد

استثناءها

- ❑ شرکت های تعاونی کارمندان موسسات مذکور در این قانون در امور مربوط به تعاون از مقررات این قانون مستثنی خواهند بود.
- ❑ اعضای هیأت علمی آموزشی و پژوهشی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی شاغل در سمت های آموزشی و پژوهشی
- ❑ با اطلاع مدیریت دانشگاه برای داشتن سهام یا سهم الشرکه و عضویت در هیأت مدیره شرکت های دانش بنیان، مشمول قانون راجع به منع مداخله نیستند.
- ❑ شرکت های دانش بنیانی که حداکثر ۴۹ درصد سهام آن متعلق به دانشگاه ها، مؤسسات پژوهشی و دیگر واحدهای دولتی و مابقی سهام متعلق به اعضای هیأت علمی و دانشجویان و سایر سهامداران بخش خصوصی است، مشمول قانون راجع به منع مداخله نیستند.

ماده ۲۲- اعضای هیأت علمی آموزشی و پژوهشی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی شاغل در سمتهای آموزشی و پژوهشی با اطلاع مدیریت دانشگاه برای داشتن سهام یا سهم الشرکه و عضویت در هیأت مدیره شرکتهای دانش بنیان، مشمول قانون راجع به منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷ نیستند.

ماده ۴۳- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی (دولتی و غیردولتی) مجازند با ایجاد و مشارکت در شرکتهای دانش بنیان که حداکثر چهل و نه درصد (۴۹٪) سهام آن متعلق به دانشگاهها، مؤسسات پژوهشی و دیگر واحدهای دولتی و مابقی سهام متعلق به اعضای هیأت علمی و دانشجویان و سایر سهامداران بخش خصوصی است، نتایج تحقیقات اعضای هیأت علمی و دانشجویان خود را تجاری سازی نمایند. ایجاد شرکت و درصدهای سهام و دیگر شرایط مربوط به تصویب هیأت امنای مؤسسه مربوط خواهد رسید. این شرکتهای مشمول قانون راجع به منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷ نیستند.

طبق اصل ۱۴۱ قانون اساسی و قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل

کارمند دولت نمی تواند :

- بیش از یک شغل دولتی داشته باشد
- در موسساتی که قسمتی از سرمایه اش متعلق به دولت یا موسسات عمومی است شاغل باشد
- نماینده مجلس باشد
- وکالت دادگستری نماید
- به امر مشاوره حقوقی مشغول باشد
- رئیس ، مدیر عامل یا عضو هیأت مدیره شرکت خصوصی باشد

نکته : سمت های آموزشی در دانشگاه ها و موسسات تحقیقاتی از این حکم مستثنی است.

جدول خلاصه ممنوعیت ها

وضعیت کارمند در شرکت خصوص	میزان سهام یا سهم الشركه	معاملات کلی شرکت	معاملات شرکت با طرف های ممنوع
سهامدار بودن کارمند در شرکت خصوصی	کمتر از ۵ درصد	بلااشکال	بلااشکال
سهامدار بودن کارمند در شرکت خصوصی	بیش از ۵ درصد	بلااشکال	ممنوع
سهامدار بودن کارمند در شرکت خصوصی به همراه چند کارمند دیگر (مجموع کمتر از ۲۰٪)	هریک کمتر از ۵ درصد	بلااشکال	بلااشکال
سهامدار بودن کارمند در شرکت خصوصی (مجموع بیشتر از ۲۰٪)	هریک کمتر از ۵ درصد	بلااشکال	ممنوع ، مگر اینکه تعداد سهامداران بیش از ۱۵۰ نفر باشد

مسئولیت مدنی و کیفری

بابت تخلف از مقررات قانون منع مداخله

اشخاص متخلف

(شخصاً و یا به نام یا واسطه اشخاص دیگر مبادرت به انجام معامله یا داوری نمایند و مستخدمین دولتی و سایر اشخاص
مذکور در قانون)

حبس از دو تا چهار سال

مسئولین شرکتهای و موسسات متخلف

(که با علم و اطلاع، بستگی و ارتباط خود و یا شرکاء را در موقع تنظیم قرارداد و انجام معامله اظهار نمایند)

ابطال معامله و پرداخت خسارت ناشی از ابطال معامله یا داوری

سوال و جواب :

سوال :

یک مرد ، مدیر عامل یک شرکت خصوصی سهامی خاص با ۳۳ درصد سهم می باشد .

همسر او نیز در یک اداره دولتی به عنوان کارمند قراردادی فعالیت دارد و در شرکت مرد هیچگونه سهام یا عضو یا فعالیتی ندارد. آیا اگر آن شرکت در مناقصاتی که اداره همسرش برگزار میکند شرکت کند و قراردادی عقد کند ، این مورد ربطی به مداخله کارکنان دولت دارد یا مشکلی از نظر رعایت این قانون پیش نمی آید؟

جواب : خیر

چون همسر آن مرد ، در آن اداره دولتی پست معاونت و مدیریت ندارد.

سوال و جواب :

سوال :

آیا کارمند قراردادی خرید خدمتی شاغل در ادارات دولتی شامل قانون منع مداخله کارکنان دولت در معاملاتی دولتی میشود یا خیر؟

جواب : خیر

به موجب قانون مدیریت خدمات کشوری به طور کلی مستخدمین دولت شامل دو دسته رسمی و پیمانی هستند و خارج از این دو، مستخدم دولت محسوب نمی‌شود و طبعاً چنانچه شخص یا اشخاصی برای مؤسسات دولتی، خدماتی به انجام رسانند که در مقابل مزد بوده و عنصر تبعیت در آن وجود داشته باشد و در دو دسته مزبور نباشند مانند کارکنان شرکتی یا روزمزد بیمه‌ای، تحت پوشش قانون کار قرار می‌گیرند. به موجب قانون فوق افرادی که طبق مقررات قانون کار به خدمت دولت مشغول می‌شوند کارگر شناخته می‌شوند.

سوال و جواب :

سوال : آیا قانون منع مداخله کارکنان دولت در معاملات دولتی مشمول مرور زمان خواهد شد ؟

جواب : خیر

صرف شرکت در اینگونه معاملات و داوری ممنوع بوده و مستحق اعمال جزای حبس مقرر در قانون منع مداخله می باشد. ضمناً چنانچه خسارتی بابت این تخلف ایجاد شود ، علاوه بر جزای حبس باید جبران خسارات نیز صورت پذیرد .

سوال و جواب :

سوال :

آیا دامنه ممنوعیت مداخله کارکنان دولت در معاملات دولتی موضوع لایحه قانونی راجع به منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلس و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲ مشمول معاملات کارکنان هر سازمان با همان دستگاهی است که در استخدام آن قرار دارند یا ممنوعیت شرکت کارکنان دولتی به مفهوم عام آن در معاملات دستگاههای دولتی مدنظر می باشد؟ به عنوان مثال، چنانچه سازمان آموزش و پرورش اقدام به برگزاری مناقصه یا مزایدهای جهت خرید یا فروش اموالی نمود، آیا کارکنان بانک ممنوع از شرکت در اینگونه معاملات هستند؟

جواب :

به موجب لایحه قانونی راجع به منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلس و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۷۷/۱۰/۲۲ ممنوعیت کارکنان دولت و ... در معاملات دولتی به طور «عام» می باشد و قانونگذار برابر تبصره ۳ ماده ۱ لایحه قانونی صدرالاشاره منظور از معاملات مصرح در ماده ۱ لایحه قانونی مرقوم را بیان نموده است و شرکت در مزایده و مناقصه و نیز خرید و فروش هایی را که باید طبق قانون محاسبات عمومی یا مناقصه و یا مزایده انجام شود، هر چند به موجب قوانین دیگر از مناقصه و مزایده استثناء شده باشد، جزء معاملات موصوف دانسته است.

سوال و جواب :

سوال :

آیا اعضای هیأت علمی دانشگاه ها از قانون منع مداخله در معاملات دولتی مستثنی هستند ؟

جواب : خیر

اعضای هیأت علمی آموزشی و پژوهشی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی شاغل در سمتهای آموزشی و پژوهشی با اطلاع مدیریت دانشگاه **(فقط)** برای داشتن سهام یا سهم‌الشرکه و عضویت در هیأت‌مدیره شرکتهای دانش‌بنیان، مشمول قانون مذکور نیستند.

سوال و جواب :

سوال :

شرکت دانش بنیانی که ۹۰ درصد سهام آن مربوط به یک دانشگاه است آیا مشمول قانون راجع به منع مداخله است ؟

جواب : بله

شرکت دانش بنیانی که حداکثر چهل و نه درصد (۴۹٪) سهام آن متعلق به دانشگاهها، مؤسسات پژوهشی و دیگر واحدهای دولتی و مابقی سهام متعلق به اعضای هیأت علمی و دانشجویان و سایر سهامداران بخش خصوصی است، مشمول قانون مذکور نیست .

فهرست مطالب ، ارجاعات و منابع مطالعاتی بخش دوم :

- قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۷
- ماده ۶۰۳ تعزیرات و مجازات های بازدارنده از قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵

ممنوعیت قبول پورسانت

قبول هر گونه پورسانت

از قبيل وجه، مال، سند پرداخت وجه يا تسليم مال تحت هر عنوان
به طور مستقيم يا غير مستقيم

در رابطه بامعاملات خارجي.

قوای سه گانه، سازمانها، شرکتهای و مؤسسات دولتی، نیروهای مسلح،
نهادهای انقلابی،

شهرداریها و کلیه تشکیلات وابسته به آنها

ممنوع است.

مجازات ارتکاب این جرم

حبس تعزیری از ۲ تا ۵ سال

و

جزای نقدی برابر پورسانت

ضمناً مجرم باید اقدام به رد پورسانت یا معادل آن به دولت نماید.

مجازات شروع به این جرم

حداقل مجازات مقرر مرتکبین جرم

در صورتی که نفس عمل انجام شده نیز جرم باشد مرتکب به مجازات آن جرم نیز محکوم خواهد شد.

۳ ماده واحده ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی

در صورتیکه شخص حقیقی یا حقوقی خارجی طرف معامله ،
پورسانت می پردازد

موضوع به اطلاع مسئول دستگاه ذیربط رسانده می شود و
وجه مذکور دریافت و تماماً " به حساب خزانه واریز می گردد
در این صورت اقدام کننده مشمول ماده فوق نخواهد بود.

پایان

www.Karzila.com